

ТМ	Г. XXXI	Бр. 1	Стр. 193 - 195	Ниш	јануар - март	2007.
----	---------	-------	----------------	-----	---------------	-------

Приказ дела
Примљено: 16.11.2006.

Марко П. Ђурић

ШТА ЧИТАТЕ?*

Бог у делима хрватских писаца

У издању "Матице Хрватске" у Загребу недавно се је у две свеске-тома појавила књига др Драге Шимунце под називом *Бог у делима хрватских писаца*, тј. *Вера и невера у хрватској књижевности у двадесетом столећу*. Међутим, пре ових књига, проф. Драго Шимунца објавио је такође занимљиву студију под називом *Проблем Бога у савременој књижевности* чиме је показао релевантност Божје егзистенције у делима највећих светских књижевника: Достојевскога, Моријака и других. Из ових се књига јасно сажледава да хришћански писци и њихови јунаци не знају за никакав апсурд и обичај, па се њима веровање у Бога указује као нешто чиме најбрже и најтемељитије долазе до смисла. (Додајем да кад су у питању наши српски писци двадесетог века ваља се сетити студије др Мирослава Волфа о Шантићевом верском песништву.) Иначе, многе текстове, сада изашле у књизи, аутор је раније објавио у знаним часописима: "Цркви у свијету", "Богословској смотри", "Обновљеном животу" и другима.

Дело *Бог у делима хрватских писаца* плод је дугогодишњег пишевог рада и говори о Шимунцином теолошком приступу делима најпознатијих хрватских писаца од Силвија Страхимира Крањчевића (1865-1908), па све до Ранка Маринковића, Ивана Голуба и Анке Петричевић (1930). Судећи по броју страница, рекао бих да је аутор највише простора и пажње посветио делу Мирослава Крлеже, откривајући у њему не само великог књижевника већ и идеолога. Српски читаоци треба да знају да је Шимунца овим изузетним делом привукао пажњу свеукупне хрватске академске јавности: појава његове књиге својеврсно је културни догађај у Хрватској. Големом и снажном луцидношћу успео је да изнесе јасан и диференциран суд о сваком понаособ хрватском књижевнику. Основним литерарним квалитетима и дубином увида она нас засигурно мотивише, позива и инспирише на сличан подухват у српској културној стварности. На крају, кажимо да је др Драго Шимунца, свештеник Сплитске надбискупије, рођен 1935. године у Сиску, у Далмацији. На Филозофском факултету у Загребу 1975. године докторирао је из компаративне књижевности. Монс. Шимунца сада је препозит Првостолног каптала у Сплиту.

* Белешке о неколиким књигама богословског усмерења из Хрватске и БиХ.

Ислам у открићу хришћанске Европе

Др Аднан Силајшић, професор Исламског Теолошког факултета у Сарајеву, својом књигом *Ислам у открићу хришћанске Европе* завређује максималну интелектуалну пажњу. Јер, све што је у њој изнео директно сведочи о његовој способности да нам проблем и тему стручно, објективно и критички прикаже. У питању је значи озбиљна студија. Друго, својом темељитошћу, обавештеношћу и транспарентношћу методе она јесте зрели научни рад. Треће, у његовим објекцијама везаним за судбину историјског ислама, односно европских муслимана у хришћанској Европи, не провејава никакав апологетизам, једностраност и слично што би штетило самом делу. Полазећи од наведене књиге данас располажемо драгоценим историјским сазнањима на релацији "ми и они (муслимани)". У методолошком смислу дело се одликује одсуством сваке површности, па негативан приговор првенствено може да дође од оних који не осећају љубав према истини као таквој. Студијом је покривен један простор о коме се на Балкану јако мало знало, па смо се најчешће сусретали са несигурним и непозданим мњењем због чега су наши вредносни судови углавном бивали негативни и необјективни. С обзиром на изворе и начин како их користи, писац долази до несумњиво истините спознаје што делу даје изузетну озбиљност и актуелност; на аутора се увек можемо позвати у специфичним приликама. Стога је дошло време разговара, не о томе да ли се нешто догодило, већ због чега се издогађало у самом срцу хришћанске Европе, на начин како нам то аутор износи и објашњава. Сама нам књига јасно вели да је ислам у открићу свеукупне хришћанске Европе сасма био негативан и "црн". Прелиставајући и читајући Силајшићеву књигу одмах сам осетио у чему је био мањак не оног новозаветног и јеванђеоског, већ оног историјског и еклезијалног хришћанства, односно историјских Цркава. Свакако, прво у неспособности њених кључних људи да прихвате другог и другачијег у његовој различитости, што сведочи о самој кризи Павлове делотворне љубави. Истичемо и то што аутор аналитичким и историјским приступом показује каква је била судбина ислама, односно муслимана, не само у западном него и у источном хришћанству – почев од Дамаскина, преко Лутера, па све до Другог ватиканског сабора. Но, како без оне Павлове и Исусове љубави свако разумевање пуно не вреди, то је сигурно да ако према муслиману не осећамо љубав, и наведену књигу нећемо разумети на начин који она објективно заслужује.

Више од заданог – жена и Црква

Насупрот православцима, код којих жена још увек није нашла одговарајуће место у Цркви које јој објективно припада, докторска теза с. Ребеке-Јадранке Анић, одбрањена на Католичком теолошком факултету Универзитета у Бечу, говори већ о нечем другом у Католичкој цркви. Положај жене у западној цркви, како по наведеној докторској тези тако и по књизи Љиљане Матковић-Влашић *Жена и црква*, знатно је еволуирао са појавом Другог ватиканског сабора. Истине ради, кад говоримо о положају жене у православној цркви, њено име далеко више везујемо за православну духовност него за било какву теологију. Премда је и у најстаријој Цркви жена била искључена из свештеничке службе, она није била лишена оне ђаконске, а што

нам је сада најјасније са апостолом Павлом (Рим, 16, 1, 2). Међутим, црквени канони и школска богословија, како на истоку тако и на западу, током раног средњег века одузели су јој и ту функцију. Присетимо се да су многи Самаријанци поверовали у Исуса захваљујући његовом разговору не са мушкарцем, већ са једном женом (Јован, 4, 39).

С. Ребека Анић у свом делу *Више од заданог – Жене у цркви у Хрватској у двадесетом стољећу* (Фрањевачки институт за културу мира, Сплит, 2003) жену прво посматра кроз све три временске парадигме, па се ту срећемо са ликом жене у премодерни, модерни и постмодерни. Између осталог, наведена књига сведочи да са појавом демократије женско питање и феминистичка теологија добијају све више у своме значењу, па се позив жене с њиховом појавом не исцрпљује само у њеном позиву мајке. Да би нам што студиозније и објективније објаснила улогу жене кроз њену повест, с. Ребека прибегава различитим теоријама које нам њену улогу максимално појашњавају. На крају, она нам даје сасвим коректне предлоге за остваривање могућих промена у положају жене у Католичкој цркви, при чему сада женско питање у њој поприма обележје важног црквеног питања. Ова докторска теза, која по својим основним карактеристикама надилази, према речима проф. др Паула М. Зулехнера, "оквир докторске радње", данас је незаобилазна књига за свакога онога који жели озбиљно да се бави женским питањем у Цркви. Затим, она представља изворно научно дело које обележава јасноћа стила и једна конзистентна мисаона целина, па је због свих тих и других квалитета вредна сваке похвале. У вези ње, помињани проф. др Паул М. Зулехнер вели: "Студија с. Ребеке Анић навелико надилази оквир докторске радње. Полазиштем, повијесном темељитошћу... има квалитету хабилитације. Пожељети је да предложени потицаји на дјеловању имају трајни утјецај на Цркву у Хрватској". Међутим, и Љиљана Матковић-Влашић 2002. године, уз помоћ кључних наслова и поднаслова у својој књизи *Жена и црква* говори о положају жене у Цркви, па је и њена књига, уз наведену, незаобилазна литература за сваког онога ко се бави женским питањем. Сведено, када говоримо о жени у Цркви, како вели ауторица књиге *Жена и црква*, ми "онда говоримо о половици Божјег Народа која мисли да још није нашла своје право место у Цркви".

С Кристом и у смрт

Фрањевачки провинцијалат св. Јеронима из Задра објавио је интересантну књижицу фра Иве Перана *Са Кристом и у смрт* са предговором др Бернадина Шкунца. Књига је потресно и истинито сведочанство фра Иве Перана осуђенога на смрт без доказа. Публикација се са лакоћом чита и говори о једном времену у коме су затвор и робија били судбина многих.